

SVOBODNA SLOVENIJA

Registro Nacional de la Propiedad
Intellectual No. 451275

Redacción y Administración:
Calle Víctor Martínez 50 (Suc. 6)
Buenos Aires, Argentina

“ESLOVENIA LIBRE”

Año (Leto) XII. (7)

BUENOS AIRES, 2. DECEMBRA (DICIEMBRE) 1954

No. (Štev.) 47

CORREO
ARGENTINO
(Procedencia)

FRANQUEO A PAGAR

TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 3824

Víctor Martínez 50 - Buenos Aires

Ob sklepu Marijinega leta

Na praznik Brezmadežne bodo svečanosti Marijinega leta dosegle svoj višek. Ta dan bo katoliški svet slovesno praznoval stoletnico proglasitve verske resnice o Marijinem Brezmadežnem Spočetju, ne le v Rimu, kraju tega zgodovinskega dogodka, ampak po celem katoliškem svetu. Bodo slovesen zaključek vsemu, kar je katoliški svet po navodilu papeževem storil v proslavo božje in naše Matere. Tega je bilo veliko; ne le zunanjih svečanosti, ampak zlasti mnogo molitve, apostolata, žrtev in dobrih del, lastnosti, brez katerih si pravega katoličana danes ne moremo misliti.

Slovenci doma so morali svoje zunanje svečanosti omejiti na obseg, ki jim ga dopušča vladajoče brezboštvo, vemo pa, da niso zaostali za drugimi narodi v stvarih, ki jim nobena sila blizu ne more. Mi, ki živimo v svobodnem svetu, smo kot narodna skupina tudi storili svojo dolžnost. Brali smo o lepih Marijanskih svečanostih v USA, v Kanadi, v Belgiji, Holandski in Nemčiji in drugod. V Argentini ni še nobena naša prireditelja zbrala toliko Slovencev, kakor letošnje prireditve in romanja v proslavo Marijinega leta. Prav gotovo pa so še lepši sadovi Marijinega leta tisti, ki se ne vidijo: utrditev naše vere v Boga in naše ljubezni do Marije, obnovitev krščanskega življenja po družinah, zlasti vsakdanje molitve in nedeljske maše, pogosti prejem zakramentov itd., kar vse je brezpogojno potrebno, da ostanemo kljub nevarnostim na pravi poti.

Ljubezen do Marije je našemu narodu prirojena. Morda prav zato, ker je naš narod veliko trpel. Zato imamo toliko cerkva in božjih poti žalostne Matere Božje, zato so se zbirali tisoči Slovencev okrog prestola Marije Pomagaj na Brezjah in pri Pomočnici kristjanov na Rakovniku. Mislim, da našemu človeku ne privre nobena prošnja bolj iz srca, kakor kadar kliče v svoji stiski: Zdravje bolnikov, Tolažnica žalostnih, Pomoč kristjanov, prosí za nas! Naravno: otrok, ki je v stiski, se zateče v naročje svoje matere. Kdaj je bil naš narod v večji stiski, kakor je danes, ko mu strupena sila brezboštva uničuje najdražje, kar ima: vero in poštenje?

Mi, ki živimo izven domovine, imamo svoje posebne težave in zato posebne prošnje do Marije. Za milosti zasebnega značaja, prosimo mi zasebno, takrat in tako, kakor se nam zdi najprimernejše, prošnje za milosti, ki jih potrebujemo kot celota, morajo biti pa naša skupna zadeva.

Prosimo Marijo, naj blagoslovi trud vseh tistih, ki se trudijo za edinstvo med nami. Cerkev časti Marijo kot Mater cerkvene edinstvi. Prosimo jo tudi mi za milost edinstvi v naši skupnosti. Ker smo demokrati, ne maramo biti nesprotniki nobene ideje, ki hoče doprinesiti nekaj novega v našo skupno korist. Vendar smo mnenja, da gre drobljenje naših sil že preko mej potrebnega in pametnega. V Tednu slovenskega tiska smo n. pr. zvedeli, da imamo samo v Buenos Airesu enajst tiskovnih založb. Radoveden sem, kakšno številko bi dobili, če bi poskusili poiskati vse odbore in njim odgovarjajoče ustanove, ki se pehajo za dobrobit slovenskega človeka. Imamo teh ustanov najmanj za petdesetmilijonski narod. Pa nas je za eno faro! Mozaik je tudi lahko enota; en kamenček poleg drugega da celotno sliko, ki ugaja očem, ker so ti kamenčki harmonično urejeni. Če bi jih pokladali kar tja v en dan, ali če bi novi kamenček hoteli postaviti tja, kjer ni več mesta, ali če bi hoteli dobiti mesto na račun drugih, bo pa namesto lepe slike nastalo spakederalo. Varujmo se, da ne bomo gradili tudi mi takega mozaika.

Marija je Mati lepe ljubezni. Brez ljubezni je enotnost nemogoča. Medsebojna ljubezen je naša dolžnost, kajti je druga največja zapoved. S to ljubeznijo morajo biti prežeti zlasti tisti, ki se čutijo poklicane, da stoje v prvih vrstah naše narodne skupnosti. Ljubezen in medsebojno spoštovanje hodita vstric. Kdor res spoštuje svojega sorojaka, vidi

Evropska konferenca v Moskvi

Sovjetska vlada je 13. novembra objavila, da sklicuje posebno evropsko konferenco, ki bi se začela dne 29. novembra. V Moskvi so takoj razposlali vabila, toda odziv na vabilo je bil majhen in so na konferenco prišli samo zastopniki iz sovjetskih satelitskih držav — vsega se je zbralo sedmero držav, kom. Kitajska pa je poslala svojega opazovalca. Povabljeni je bila tudi Titova Jugoslavija — pa so v Beogradu objavili noto, v kateri pravijo, da jim je žal, da v Moskvo na to konferenco še niso mogli iti: bilo je premalo časa, da bi se nanjo pripravili, pač pa pozdravljajo ideale, za katere se bodo Titovi komunistični tovariši tokrat borili — a za enkrat še brez njega. Zanimivost moskovske konference je v glavnem v tem, da so se tam zbrali zastopniki tistih evropskih držav, ki so že skoraj deset let trdno v pesti Moskve. Položaj v tem delu Evrope se ne bo mnogo spremenil po tej konferenci, v Kremlju so dosegli le eno: zahodnemu bloku bodo dokazali, da se znajo tudi oni povezati v tako vojaško in politično skupnost, kakor jo predstavlja na zahodu NATO in pa nova evropska obrambna skupnost, ki bo zrastle iz pariških dogovorov. Razlika je le ta, da znajo komunisti tisto, kar grade zahodniki leta in leta napraviti v nekaj dnevih. Seveda so pri tem komunistom “mir” in “varnost” le fraza, ki služi za propagando. Glavno bistvo leži v tem, da so sovjeti pariške dogovore sedaj porabili kot dobrodošlo priliko, da so vso svojo Evropo tudi povezali v pravo vojaško zavezo, ki bo morala biti kos NATO.

IZGLEDI MENDES FRANCEA

V Moskvi bodo na veliko razpravljali o tem, kako so zavezniki vso Evropo zaslužili v vojaški blok, ki bo služil ZDA pri njenih napadalnih namelih proti sovjetom. Seveda se je treba sovjetom še “bati” te zahodne evropske aliance, ker je res, da še niso v oboroževanju tako daleč, kakor so ZDA, kjer ravno napovedujejo, da bodo v l. 1957 že imeli take raketne izstrelke, ki bodo ocean preleteli v 30 do 35 minutah. Leteli bodo lahko na razdaljo 8.000 km (vsi ruski centri v Evropi bi bili torej dosegljivi) in hidrogenske bombe, ki bi jih ti izstrelki prinašali v Evropo, bi prileteli na cilj vsaj v bližini 12 km (štiri do šest hidrogenskih bomb bi n. pr. zadostovalo, da bi bilo uničeno vse življenje v Angliji). Prav tako pa so v ZDA v senatu navajali podatke, ki pravijo, da bodo sovjeti v l. 1957 izenačili svoje letalstvo in moderno orožje z orožjem v ZDA.

Francoski predsednik vlade Mendes France je zaključil svoje bivanje v ZDA in v Washingtonu so po tem obisku izjavljali, da odnosi med Francijo in ZDA še nikdar niso bili tako tesni, kakor je to bilo doseženo med tem obiskom. Listi v New Yorku so pisali, da si je Mendes France pridobil srca vseh Amerikancev. Nezaupanje proti Mendes Franceu pa ni padlo samo v ZDA. V francoskem parlamentu se večja njegova večina. Sovjeti so sicer povabili generala De Gaullea, da naj pride 10. decembra v Moskvo, toda možnost, da bi

na njem to, kar je dobrega, s slabostmi njegovimi pa potrpi. Če so te slabosti take narave, da delajo skupnosti škodo, iščimo krščanskega načina, kako ga ali popoljšamo, ali, če treba, odstranimo. Bojmo se reformatorjev, ki kar vprek kriče: Vse zanič, vse zgrešeno, vsi pokvarjeni. Take sodbe so navadno v bistvu krivične, so znak, da jim manjka ljubezni in medsebojnega spoštovanja.

Poglejmo ob sklepu Marijinega leta nekoliko v nas same, če smo v teh dveh točkah kaj prizadeti.

Romanja in cerkvene svečanosti, petje, igre in deklamacije, tiskana beseda in vse drugo, kar smo storili s tolikim navdušenjem, mora dati trajen sad: da bi bil vsakdo izmed nas nekoliko boljši, kakor je bil doslej.

njegovi poslanci v parlamentu glasovali proti ratifikaciji, bi takoj porabili poslanci MRP, ki se pripravljajo, da odnehajo s svojo opozicijo proti Mendes Franceu. V stranki MRP zmaguje spet stališče Roberta Schumana, ki sedaj v francoskih in nemških listih že podaja izjave, da MRP gotovo ne bo storila napake, ki bi mogla biti vzrok, da bi pariški dogovori ne bili ratificirani. Ako bi De Gaulleovi poslanci odpovedali in ako bi tudi med socialisti spet bilo preveč nasprotnosti proti oboroževanju Nemčije, tedaj misli glasovati za vlado MRP, dasi je vodstvo stranke pred 6 tedni še naročilo poslancem, da morajo glasovati proti. Toda na tej seji vodstva stranke Robert Schuman ni bil navzoč — in sam je prav te dni že razlagal na zborovanju svoje stranke pogoje, pod katerimi bi MRP mogla vstopiti v vlado Mendes Francea.

BRUENINGOVA SVARILA ADENAUERJU

Če so sovjeti v Franciji postavili svoje karte na De Gaullea in začeli celo razdvajati MRP, vse to z namenom, da bi preprečili ratifikacijo pariških dogovorov o evropski skupnosti, tedaj imajo v zahodni Nemčiji trenutno najmočnejšega zaveznika v rušenju pariških dogovorov v osebi bivšega kanclerja Brueninga. Pred nekaj dnevi je na univerzi v Kölnu spet sprejel časnikarje in jim razlagal, zakaj obsoja politiko dr. Adenauerja. Zamerja mu, da je v svoji politiki popolnega zavezništva z zahodom, zlasti pa z ZDA, preveč dogmatičen in okorel. Nemška politika je morala biti vedno razbuzna in je morala znati uporabljati naklonjenost vzhoda in zahoda v enaki meri. Prej ali slej se bo moralo izkazati, tako pravi Bruening, da je nesmiselno graditi mir in ravnotežje v Evropi na slabi ali nezadovoljni Nemčiji. Nemčija je bila vedno temeljni kamen evropskega ravnotežja in na to stališče se bo morala vsa Evropa, pa tudi ves svet, kmalu spet povrniti. Nemčija sama pa se mora tudi zavedati, da je navezana na dvojce: na investicije iz ZDA in na trgovanje z vzhodom, to je s sovjetskim blokom. Amerika danes v Evropi že ne investira več samo gospodarskih akcij, ampak tudi že prevzema skrb za evropsko vojaško obrambo. Vse to bo Nemčija imela v enaki meri, kakor druge evropske države — ne bo pa imela sredstev za življenje, ker bi glavni del nemške trgovine moral iti na vzhod. ZDA in zahodni blok se bo res da oboroževal in pri tem bo delala tudi nemška vojna industrija — toda vojna industrija je slaba naložba kapitala in kratkotrajna. Kmalu se bo nemška industrija znašla v stiski, ako ne bo imela trgov, kamor ostala konkurenca ne bo mogla. Kancler Bruening meni, da gospodarski položaj Nemčije terja, da se ne veže nikamor dokončno in da se skuša med vzhodom in zahodom uveljaviti kot potreben most za mirno sožitje. In do tega mirnega sožitja bo moralo priti, ker vedo tako v Moskvi kakor tudi v Washingtonu, kaj bi pomenilo vojskovati se z orožji, ki bodo letala več ko 6500 km in proti njim ni nobene obrambe.

Ko se je Mendes France vračal iz ZDA, je napovedal, da bodo zahodni zavezniki pripravljene posvetovati se s sovjeti v maju 1955. Tedaj bo zahod zvarjen v varen blok, zvarjen pa bo tudi vzhodni, ki ga sedaj vare v Moskvi. Dulles je prav te dni omenil, da sovjeti ponujajo v Evropi mir, v Aziji pa rožljajo z orožjem. Sicer je svaril pred prevelikim pesimizmom, rekel pa je, da ni nujno, da bi moralo priti kmalu do splošne tretje vojne, ker so vsekakor še možne manjše vojne lokalnega značaja in to brez uporabe najhujših sredstev. Vprašanje je le, ali bo Evropa prav tako zožena na pojem “manjšega lokalnega področja”, kjer so lahko lokalne vojne, kakor so bile na Koreji, v Indokini in se sedaj kuha okoli Formoze... V Evropi bi se taka “totalna” vojna mogla zvariti samo med vzhodno in zahodno Nemčijo.

Llegó al puerto de Buenos Aires el moderno Rompehielos General San Martín

El lunes pasado arribó a la darsena A de Puerto Nuevo el rompehielos “General San Martín”, construido en cumplimiento de previsiones del Segundo Plan Quinquenal. La mencionada unidad, que dará término así a su viaje al país, ha salido de astilleros de Alemania Occidental y es en estos momentos la nave más moderna de ese tipo a flote, puesto que en ella se han reunido todos los adelantos de la técnica en materia de construcción naval.

El “General San Martín” será incorporado a la Fuerza Naval Antártica, que se halla actuando en el sector argentino, significando esa circunstancia un valioso aporte para que la misma pueda coronar con el mayor de los éxitos el cúmulo de tareas que debe cumplir durante la temporada propicia.

Una de las particularidades que ofrece el moderno rompehielos es que no tiene necesidad de embestir la masa helada a fin de deshacerla. Para ello levanta la quilla de proa, dejándose caer

sobre el “pack” de hielo, al que destruye por presión. En los casos en que la masa helada fuese demasiado alta, trabaja al modo de los hachadores, es decir, castigando en forma diagonal, a dos lados, hasta desprender un triángulo de hielo, abriéndose así camino.

Se estima que mediante el uso de la flamante unidad, la flota antártica podrá acercarse hasta 100 kilómetros de la base General San Martín, que el año pasado, por la masa de hielo existente de 220 kilómetros de ancho, presentó tan serias dificultades para su relevo.

La nave vino al mando del capitán de fragata N. Villalobos y con la tripulación argentina que se trasladó a Alemania en el transporte “Bahía Aguirre”, que en breve partirá también rumbo al sur.

Desde poco antes de arribo, el “General San Martín” fué escoltado por lanzas torpederas de la Marina de Guerra y por aparatos pertenecientes a la aviación naval.

V Buenos Aires prispel moderni ledolomilec General San Martín

Pretekli torek je prispel v buenosairesko pristanišče moderni ledolomilec Gral San Martín ter se usidral ob pomolu A. Je to najmodernejša ladja te vrste, ki so jo izdelale zahodnemške ladjeljnice tako, kakor je bila predvidena v II. petletnem gospodarskem načrtu.

Ledolomilec Gral San Martín bodo vključili v argentinsko vojno mornarico, ki deluje v argentinskem sektorju Antartide ter predstavlja zanjo važna pridobitev, ker bo sedaj laže izpolnjevala zaupane ji naloge.

Ena od posebnosti novega ledolomilca argentinske vojne mornarice je ta, da ne razbija ledenih plošč po dosedanjem načinu, ampak dviga težko jekleno ploščo s prednjega dela ladje in jo spušča, da pada z vso težo na ledene ploskve ter

jih razbija. V slučaju pa, da so ledene ploskve zelo visoke jih pa razbija diagonalno v dve strani ter tako ustvarja trikotnik in si utira pot naprej.

Sodijo, da bodo sedaj s tem novim ledolomilec pršli 100 km bliže bazi Grl San Martín na Antartidi, česar lani ni bilo mogoče izvršiti zaradi ogromne množine ledu, ki se je raztezala v širino 200 km.

Novi ledolomilec argentinske vojne mornarice je priplul v Buenos Aires pod poveljstvom kapetana fregate N. Villalobosa in z argentinsko posadko.

Ko je ledolomilec na svoji poti v domovino zaplul v argentinske teritorialne vode, no ga vse do Buenos Airesa spremljala pomorska letala in torpedni čolni argent. vojne mornarice.

IZ TEDNA V TEDEN

USA: Eisenhower je postavil tri zahteve za kakršne koli razgovore s sovjetsko zvezo: končna ratifikacija pariških sklepov, sovjetska obljuba za resnično uspešno konferenco in zadosten čas za dobro pripravo na tako konferenco. — V USA je umrl dr. Enrico Fermi, italijanski Nobelov nagrajenec za atomsko fiziko, ki je prvi napravil v USA načrt za atomski reaktor, s katerim so mogli zgraditi atomsko bombo. Vzrok smrti: rak. Bil je star 53 let. — USA Anglija in Francija so s posebnimi notami odklonilno odgovorile na sovjetski predlog o sklicanju vseevropske varnostne konference za 29. november. Note so posamezni veleposlaniki izročili v Kremlju ravno v trenutku, ko se je pričela konferenca satelitov v Moskvi. — Bivši sovjetski špijon Rastvorov, ki se je na Japonskem letos januarja predal ameriškim oblastem, je izjavil, da je borba za oblast v Kremlju med Berijo in Malenkovic pršla do viška 26. junija lanske leto, ko sta oba tekmeča postavila na moskovske ulice vsak po dve sebi lojalni diviziji, med katerima bi prišlo do prave bitke, če ne bi Malenkovi špijoni prišli do Berije, ga aretirali in odpeljali pred oči Berijevih vohunov. Berija je bil takoj nato ustrelen. — Zavezniške pomorske manevre v Indijskem oceanu je ves čas opazovala sovjetska podmornica, kakor so ugotovili z neke bojne ladje z radarjem. Podmornice niso mogli odstraniti, ker so bile vaje na odprtem morju, ki je svobodno za vse.

URUGUAY: V nedeljo, 28. novembra, je zmagala na splošnih volitvah Rdeča stranka (Partido Colorado), ki je prekosila nasprotno Belo stranko (Partido Blanco) z ok. 40.000 glasovi.

ANGLIJA: Churchill je nedavno izjavil v zbornici, da je on nekaj dni pred koncem druge svetovne vojne sporočil

Montgomeryju, da naj spravlja nemško orožje tako, da ga bodo vsak trenutek mogli vrniti nemškimi vojakom, “ki jih bomo rabili, če sovjetske armade ne bodo ustavile svojega prodiranja na določene mejah.” Ta izjava je predvsem v ZSSR povzročila velikansko presenečenje in je “Pravda” silovito napadla Churchilla kot “enega največjih sovražnikov ZSSR in komunizma.” — V torek, 30. nov. je Churchill praznoval 80 letnico rojstva. Z vseh strani sveta je dobil čestitke. — Hudo neurje biča tudi letošnjo jesen britanske obale. Deževje in viharji so zahtevali že več smrtnih žrtev, gospodarska škoda pa gre v milijone.

ZAH. NEMČIJA: Zaradi prevelikega izseljevanja namerava zahodnonemška vlada omejiti in polagoma sploh ukiniti emigracijo in bo pričela z vseljevanjem emigrantov drugih evropskih narodov, ker bo potrebovala ljudi za svojo vojsko. Tuji delavci naj bi nadomestili nemške delavce, ki bodo mobilizirani.

PLRJ: Tito bo obiskal Indijo 16. decembra ter bo tam ostal do 4. januarja 1955, ko se bo odpravil še na obisk v Burmo.

ŠPANIJA: V Madridu so obsodili 15 prostozidarjev na težke zaporne kazni do 20 let ječe. Prostozidarstvo je v Španiji prepovedano.

VATIKAN: Papež Pij XII. je pod stalnim zdravniškim nadzorstvom. Dvakrat dnevno ga obišče njegov osebni zdravnik in neki švicarski specialist za kašelj.

KITAJSKA: V Pekingu so komunisti obsodili na težke zaporne kazni 13 ameriških letalcev, ki so jih obdolžili vohunstva. Istočasno z njimi je bilo obsodjenih več Kitajcev, nekateri med njimi na smrt zaradi iste obtožbe. Ameriška vlada je ostro protestirala pri rdeči kitajski vladi in zahteva takojšen izpust obtoženih Amerikancev.

PISMO IZ U. S. A.

Po volitvah

Kot povsod na svetu, je tudi tukaj nastopilo zatišje v notranji politiki. Volitve so prinesle malo presenečenj. Obe stranki sta pa malo razočarani. Demokratje niso zmagali s tako večino, kot jo je javno mnenje prerokovalo in pričakovalo; republikanci se pa jezijo, zakaj niso še malo bolj poagitali, da bi ohranili večino. Uspeh volitev je tak, da je kongres razklan na polovico. V spodnji zbornici imajo sicer demokratje večino, v senatu pa so prišli do večine samo na ta način, da jih podpira senator, ki je po strankarski pripadnosti republikanec, glasuje in agitira za zmago za demokrate. Tako bo konstituirana senata in njegovih odborov v januarju 1955 dejansko zaviselo samo od dobre ali slabe volje tega senatorja.

Predsednik Eisenhower, tipičen zastopnik sredinske politike, je že rekel, da bo skušal shajati tudi z demokrasko večino. Težko mu to ne bo, ker se v najvažnejših točkah svojega programa bolj strinja z demokrati kot z republikanci. Zato bomo najbrže doživeli to, da bo večino svoje zakonodaje uveljavil ravno s pomočjo demokraskke večine. Za ameriške politične razmere to ni nič čudnega, kajti senatorji in poslanci pri vsakem glasovanju mislijo najprej na to, kaj sodijo o zakonskih predlogih njihovi volivci in ne njihova stranka. Ako niso dobro zasidrani pri volivcih, jim nobena strankarska podpora ne more pomagati do mandata. Eisenhower pa je pri ljudeh priljubljen in zato je politikom težko nastopati proti njemu. S tem bi spravili v nevarnost svojo politično kariero.

Trenutno sicer zaseda senat, oba doma pa se bosta na novo konstituirala, a šele v januarju kot 84. kongres. Kongres ima sedaj neprijetno nalogo, da spravi s sveta začetno z Mc Carthyjem. Ta se v senatu to leto ni obnašal preveč kavalirsko in je kršil pravila spodobnega vedenja, ki veljajo za ta dom, akoravno niso nikjer napisane. Radi bi mu dopovedali, da se ni prav obnašal, pa ho- dijo okoli cele zadeve kot mačka okoli vrele kaše. Mož pa je trmast, se ne da ugnati, in računa s tem, da mu Amerikanci dajo prav vkljub njegovi, recimo, sporni politični taktiki. Sedaj so njegovi prijatelji, in teh ni malo, inscenirali še novo zabavo za Amerikance. Zbirajo namreč podpise v njegovo korist in trdijo, da jih bodo v najkrajšem času nabrali 10 milijonov. Tega cilja morda ne bodo dosegli, poživilo so pa ponovno zanimanje za senatorja iz Wisconsin in to je že lep uspeh. Ako bodo pa na nabrani podpisni šli v milijone, bo mož hodil kot petelin na gnoju in njegovi tovariši v senatu pa bodo hodili kot Francoz med jajci. Tako je zopet prekrbljeno za zabavo, velikemu številu političnih delavcev pa za glavobol.

Drugače pa je v notranji politiki bolj mirno. Vse se samo pripravlja na spremembo oblasti v januarju, ki pa je zelo obsežna, kajti precej je novih gubernorjev po posameznih državah, ki bodo s seboj pripeljali tudi svojo novo administracijo. Zanimivo je, da je naš rojak Lausche zopet zmagal v tekmi za gubernerja, akoravno je sedaj njegova večina nekaj manjša kot pri zadnjih volitvah. Državo v New Yorku so pa prevzeli demokratje in to je zanje gotovo zelo velik uspeh. New York je namreč ne samo velika, ampak tudi politično zelo močna država.

Zatišje vlada tudi v zunanji politiki. Eisenhower je dobro uveljavil svojo srednjo linijo, ki pravi, da se neče spuščati s komunisti v nobene riskantne spore, da pa se neče spuščati z njimi tudi v nobena pogajanja za zmanjšanje mednarodne napetosti, dokler z dejanji ne pokažejo, da so v resnici tako miroljubni kot to trdijo na besedah. Radi tega stališča je sicer Amerika zelo omeila svojo vodilno vlogo v mednarodni politiki in pustila drugim narodom, da naj šarijo po svoje, pa vse kaže, da to ni ravno najslabša politika, kakor se je to pokazalo pri reševanju indokitajskega problema. Tam si US vsaj niso umazale rok kot drugi posredovalci v tem sporu. Zdi se, da bodo US kar zadovoljne, ako drugi narodi prevzamejo iniciativo v mnogih vprašanjih, same pa bodo samo stavile pogoje za svoje sodelovanje. Nekaj takega se je sedaj zgodilo s francosko zamisljo o sestanku velesil. US so pritrdile zamisli, stavile so pa take svoje pogoje, ki jih zahteva tukajšnje javno mnenje. Tistim, ki kričijo, da morajo US voditi v vseh stvareh, sicer to ni prav, velika večina pa se vendarle strinja s to novo metodo v obravnavanju zunanje politike.

SPOMENICA O DELITVI SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

Poročali smo že o sporazumu, ki so ga sklenili zastopniki Titove Jugoslavije, Italije, Združenih Držav in Velike Britanije, po katerem je Tito prepustil Trst Italiji.

Zaradi zgodovinske važnosti tega dokumenta, po katerem bo ostalo pod Italijo še veliko Slovencev in Hrvatov, ki bodo trpeli še naprej zatiranje in preganjanje ter kratenje najosnovnejših narodnih pravic, ga objavljamo v celoti:

1) Ker se je izkazalo, da je nemogoče uresničiti določila italijanske mirovne pogodbe o Svobodnem tržaškem ozemlju, so vlade Velike Britanije, Združenih držav in Jugoslavije od konca vojne izvajale zasedbo in upravo na področju A in na področju B tega ozemlja. Ko je bila pogodba podpisana, ni bilo nikdar mišljeno, da bi ta odgovornost ne bila le začasna. Vlada Italije, Velike Britanije, Združenih držav in Jugoslavije kot držav, ki so v prvi vrsti prizadele, so se v zadnjem času posvetovale, da bi preučile, kako bi najbolje naredile konec sedanjemu nezadovoljivemu položaju. Sporazumele so se o naslednji praktični ureditvi:

2) Kakor hitro bo ta spomenica o sporazumu parafirana in bodo izvedene preureditve meje, kakor je predvideno v njej, bodo vlade Velike Britanije, Združenih držav in Jugoslavije odpravile vojaško upravo na področju A in na področju B tega ozemlja. Vladi Velike Britanije in Združenih držav bosta umaknili svoje vojaške sile s področja severno od meje in bosta prepustili upravo tega področja italijanski vladi. Italijanska in jugoslovanska vlada bosta nato uvedli svojo civilno upravo na področju, za katero bosta odgovorni.

3) Preureditev meje, o kateri govori člen 2, bo izvedena na osnovi zemljevida v prilogi I. Poprejšnjo razmejitev bodo izvedli zastopniki Zavezniške vojaške uprave in jugoslovanske uprave takoj po parafiranju spomenice o sporazumu, vsekakor pa v treh tednih od dne parafiranja. Italijanska in jugoslovanska vlada bosta takoj imenovali razmejitveno komisijo, da bo izvedla točnejšo določitev meje, kakor je določeno na zemljevidu v prilogi I.

Kar se še posebej Jugoslavije tiče, je sedaj izginila iz javne pozornosti. Tržaško vprašanje je pač rešeno, US nimajo glede Trsta nobene obveze več, in to Amerikancem zadostuje. Drugače pa so postali do Tita precej nerupljivi. Kominformeji namreč komentirajo to obnovljeno rdečo bratovščino na tak način, kot da bi imeli Tita že v malem žepu. Tito se sicer jezi in trdi, da to ni res, pa kdo naj mu verjame? Za Tita je ta položaj tem nerodnejši, ker je ravno sedaj poslal semkaj svojega gospodarskega zaupnika Vukmanovića Tempa po denar. Ni izgleda, da bi kaj prida dosegel. Nekaj žita mu bodo že dali, saj ga imajo toliko, da ne vedo, kam z njim. Tudi pri Mednarodni banki bo morda dobil tistih 30 milijonov dolarjev, ki so mu jih že preje obljubili za obnovo jugoslovanskega kmetijstva, na dodatna darila iz letošnjega zveznega proračuna pa ni veliko upanja. Kongres je skresal podporo za Evropo na nizko svoto in od te svote na Tita ne more odpasti kaj prida tudi pri najboljši volji v Washingtonu, ki je pa človek nikjer ne vidi.

Sicer pa Titov človek ni prišel v najbolj ugodnem času. Ravno te mesece je namreč postal Washington prava Meka za cel svet. Tedensko prihajajo semkaj iz vseh delov sveta kronane glave in ministerski predsedniki na posvet, navadno pa tudi na prosjačenje. Menda samo Avstrija, ki je poslala semkaj svojega ministrskega predsednika, ne prosi za denar, vsi drugi obiskovalci pa škili- jo za dolarji. V tej množici obiskovalcev se seveda komunisti iz Jugoslavije kar izgubijo in ne vzdržijo nobene konkurence.

Begunci so pa začeli sedaj hitro izumirati, ne mislimo telesno, ampak pravno. Precejšen del je že pridobil ameri- kansko državljanstvo, ostali jim bodo sledili v par letih. Niso več številke ali DP, so državljani z osebnim potnim listom in z vso zaščito, ki jo tak potni list da. To močno vpliva tudi na mentalno vsakega posameznika, ako tudi se tega morda ne zaveda. Vtapljajo se v ameriškano življenje, pozabljajo, da so bili dolga leta begunci in da imajo še tovariše, ki se begunske bede ne morejo znebiti. Le še spomin na skupno trpljenje pripravi posameznike do žrtv za te veličnoma cnemogel brate. Tak je pač človek in tak je tok časa.

XY.

4) Italijanska in jugoslovanska vlada soglašata, da bosta uveljavili posebni pravilnik, ki ga vsebuje priloga II.

5) Italijanska vlada se obvezuje, da bo ohranila v Trstu prosto pristanišče v splošnem soglasju z določili členov 1 do 20 priloge VIII. italijanske mirovne pogodbe.

6) Italijanska in jugoslovanska vlada soglašata, da ne bosta uvedli nikakega pravnega ali upravnega postopka za preganjanje ali diskriminiranje proti osebi ali lastnini katerega koli stalnega prebivalca področij, ki bosta prišli pod njuno civilno upravo v skladu s to spomenico o sporazumu, zaradi prejšnjega političnega delovanja v zvezi z rešitvijo vprašanja o Svobodnem tržaškem ozemlju.

7) Italijanska in jugoslovanska vlada soglašata, da bosta v roku dveh mesecev po parafiranju spomenice o sporazumu pričeli pogajanja za sklenitev takojšnjega sporazuma o ureditvi mejnega prometa, skupno z olajšavami za gibanje prebivalcev obmejnih področij po suhem in po morju preko meje, za normalno trgovsko in drugo delovanje ter za prevoz in komunikacije. Ta sporazum mora obsegati Trst in področje okoli njega. Dokler ne bo tak sporazum sklenjen, bodo pristojne oblasti vsaka v svojem območju izdale primerne ukrepe za olajšanje lokalnega mejnega prometa.

8) V roku enega leta od dne parafiranja te spomenice o sporazumu se bodo bivši stalni prebivalci (partinenti-zavijajni") na področjih, ki pridejo pod civilno upravo Italije ali Jugoslavije, lahko

takoj svobodno vrnili tja. Vsaka oseba, ki se tako vrne, kakor tudi taka, ki se je že vrnila, mora uživati iste pravice kakor ostali prebivalci teh področij. Njihova lastnina in imovina jim mora biti na razpolago v skladu z obstoječimi zakoni, če niso med tem časom glede nje drugače uredili. V roku dveh let od dne parafiranja te spomenice o sporazumu mora biti bivšim prebivalcem vsakega teh področij, ki se ne želijo vrniti, in osebam, ki zdaj prebivajo na katerem od teh področij, a se odločijo, da se v enem letu po parafiranju te spomenice o sporazumu odrečejo tamkajšnjemu bivališču, dovoljeno, da prenesejo svoje premičnine in svoj kapital. Pri prenosu te imovine ne bo zahtevana nikaka izvozna ali uvozna carina. Osebe s stalnim bivališčem, ki se v roku dveh let od dneva parafiranja te spomenice o sporazumu odločijo prodati svojo premično in nepremično imovino, bodo morale izkupiček iz prodaje te imovine naložiti na posebni račun pri narodnih bankah Italije in Jugoslavije. Vsakršno razliko med tema računoma bosta ob koncu dveletnega roka poravnali obe vladi. Brez pre- judica za takojšnje izvajanje določil tega člena se italijanska in jugoslovanska vlada obvezujeta, da bosta v roku šestih mesecev od dne parafiranja spomenice o sporazumu sklenili podroben dogovor o tej zadevi.

9) Ta spomenica o sporazumu bo sporočena Varnostnemu svetu Združenih narodov.

London, dne 5. oktobra 1954.

Manlio Brosio
Geoffrey E. Harrison
Llewellyn Thompson
Dr. Vladimir Velebit

Stanko Kociper: Mertik

Resnično se človek razveseli, ko mu pride v roke knjiga, katera je polna sile, ki te je v hipu zmogla prevzeti in te prikleniti. Pogledaš jo od zunaj: ugaja ti in je kakor da bi se ti hotela nasmešiti. Odpred jo na katerikoli strani: dober papir in lep tisk, ki ne utruja, te privlači. Boge, ta dva razloga sta mnogokrat tako odločilna, da se z veseljem zapičiš v knjigo ali pa jo le z nejevoljo prebavljaš.

Kociprov Mertik spada v prvo vrsto. Izdala ga je kot prvo obljubljeno knjigo svoje zbirke Slovenska Kulturna Acija in obsega 180 strani velikega formata z avtorjevo sliko in Hafnerjevo fotografijo Gorice slikarice B. Remčeve na boljšem papirju, kakor tudi isto na prednji strani ovitka. To je zbirka sedmih novel, ki jih je pisatelj v letih druge svetovne morije (1941-1944) napisal in jih tedaj objavljaval v Domu in svetu, kateri je še edini kljub zapovedanemu kulturnemu molku od strani rdečih vzdržal in izhajal naprej. Koncu knjige je pridal avtor prepotreben slovarček besedi iz prileškega narečja. Na začetek pa je postavljena trinajst strani obsega- toča uvodna beseda, katero je napisal dr. Tine Debeljak.

Debeljakov uvod v Mertik prav za prav ni prav nič podoben običajnim u- vodom v take zbirke: ne po načinu pi- sanja, še manj po svoji obsežnosti. Sko- raj je preobširen, kajti trinajst njega- trobno tiskanih strani ni v nikakem razmerju z ostalimi stošdesetimi stranmi velikega tiska Kociprovega teksta. Zasnovno pa je to cela literarna študija od vseh početkov Kociprovega vstopa v literaturo pa do najnovejših dni, z analizo in označbo podrobnega njegovega dela, kakor tudi okolnosti in vplivov, pa še nekaj citatov iz njegovih tekstov povrh. Tako bi ta literarna študija lepše krasila literarno revijo kakor na knjigo novel za Slovence, katerim pi- satelj Kociper pač ni neznan. Uvod je nisan v zanosni besedi in izpričuje vso Debeljakovo globoko ljubezen do pisa- telja, ki ga je s svojo besedo do dna du- še očaral, tembolj, ker je imel z njim ves čas osební stik, saj je bil eden glavnih pisateljev in medvojnih podpornikov Debeljakovega Doma in Sveta. Ta zaverovanost se mu na mestih preljuje v pravi slavospev, v katerem se Debeljak u pa tam nekoliko zmoti: Na strani 2 pravi: "S Kociprom prihaja do nove veljave v slovenski književnosti do- ber človek. Dober človek v tistem kra- ju slovenske domovine, kjer so v našo književnost vstopali literarni liki sek- sualnih razvratnežev in zločincev s Kraigherjem, Ingoličem, Kranjem in Koprivcem." Silo bi storili slovenski književni geografiji, ko bi kar tako pri- bližno metali Ingoliča in Kranjca v Ko- ciprov svet, a tudi obratno bi bilo ne- točno. Prvi se je v vseh dosedanjih de- lih omejil na Lukarijo, trikot Ptuj-Pra-

gersko-Maribor, Haloze, Dravsko ob- točje, posegel nekoliko v svet okrog Št. Ilja in v Bosno okrog Sarajeva, dru- gi se svojemu Prekmurju ni omdaknil razen tam, kjer je pisal o delu partizan- skih kurirjev. — Dramo Svitaneje je v letu 1952 igral GONG in ne Gledališka družina Narte Velikonja.

Izmed sedmih novel zbirke govorita dve o viničarskem življenju, pet pa o bajtarjih. Oboji so lačni kruha, naj ži- votarju v svojih bajtah ali pa so kot delovna sila v tujih "kučah", oboji ob- darjeni z obilico dece in obsojeni na več- no iskanje boljsega prostora pod son- cem, pa naj je to odhajanje v mertik ali uhajanje z zemlje v mesta in izginja- nja v svetu. Poleg teh pa se kopiči o- krog njih polno bogastva, ki bi zado- stovalo vsem, katerih roke ga kopiči- jo, ko bi le bilo pravilno razdeljeno. To je osrednje gibalno Kociprovih novel. Okrog te, večkrat trpke in žalostne mo- tivike, nasuje Kociper toliko luči in le- pote, da pokrije grobo bedo in neu- smiljenost, ki bi sicer jela izbruhniti v upor in v samolastno iskanje pravice.

Kociprovi ljudje blazno ljubijo zem- ljo: ni to nekaj nerazumljivega niti ne- naravnega. Kdor je kdaj hodil po tem svetu in se z njimi razgovarjal, je spo- znal njihovo preprostost in iskrenost. Svet se jih ni dotaknil z umazanijo in z zapeljivostjo o lahkem življenju brez žuljavih rok. Oni vedo, da je zemlja naj- večje bogastvo, ki ga imajo, zaljublje- ni so v njo, ker jim je življenje in ker se jim ni nikoli izneverila, pa vedo, da zahteva tudi delovne in skrbne roke. Rodove je pojila in novim bo še vedno dobra krušna mati. Zato s pobožnostjo stopajo po njej, jo čistijo in rotijo z vročimi poljubi in še sami legajo v njo, da za mladi prileški rod okrepijo njene moči s trohlobo svojih kosti.

Zemlja se je potegnila: neločljivost bajtarja od svoje zemlje, za katero skr- bi in jo brani pred besnenjem naravnih sil. Umira z grudo v skrčeni dvignjeni pesti. — Ilovščak je pogorel in Mertik obdelujeta viničarsko življenje, ki je polno krivic, ponižanj, lakote in strahu. Mertik je široka in globoka podoba vi- ničarskega življenja, ki te pretrese do duše. — Starca: je idilična podoba dveh starih ljudi, ki sta pričakala zlato po- roko, katero morata praznovati sama; otroci so zapustili zemljo in njiju in od- šli v svet. To je spev vzvišene ljubezni in medsebojnega razumevanja, ki jima sladi zadnje dni. — Peter Košnjak, ta predobri stari, ki jih gotovo še kaj živi po slovenski domovini, je primerek do- brote nesebičnega človeka. Živi, da dela dobro in razveseljuje druge. — Koline Ruđeka Novaka nam približajo veliki dan bajtarjev — praznik revnih — ko se veseli vsa sosesčina, in ljubezen dveh src, ki se v nesreči le še bolj str- neta. In zadnja: Tomaška Muhiča naj- (Nadaljevanje na 3. strani)

ARGENTINA

Pismo argent. škofov. V ponedeljek, 22. nov. sta argent. škofa Fran- cisco Vicentin in dr. Tato izročila zun. ministru dr. Remorinu pismo argentinkega episkopata z dne 19. no- vembra 1954 za predsednika genera- la Perona. V njem argent. cerkveni dostojanstveniki navajajo delo kat. Cerkve v preteklosti in sedanosti ter ljubezen in vdanost, ki je preve- vala to delo za domovino. Predsedni- ka prosijo za konkretne podatke o prestopkih tistih duhovnikov, ki jih je omenjal v svojem govoru. Pismo so podpisali vsi navzoči cerkveni do- stojanstveniki, tisti pa, ki so bili za- držani, so bili o vsebini pisma obve- ščeni ter z njim soglašajo.

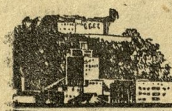
Pastirsko pismo argent. škofov. Argentinski kardinali, nadškofje in škofje so izdali skupno pastirsko pismo. V njem govorijo o nalogah ver- nikov do Cerkve in države ter obrat- no. Omenjajo tudi delo in naloge kat. organizacij ter naglašajo, da se delo kat. Cerkve ne more omejiti za cerkvene zidove. Argent. cerkveni do- stojanstveniki so določili, da mora biti pastirsko pismo prebrano pri vseh mašah dne 28. novembra in 5. decembra.

Zborovanje v Luna parku. Bilo je 25. nov. zvečer. Sklicali so ga: Obe Peronistični stranki in C.G.T. Na zbo- rovanje je prišel tudi predsednik ge- neral Perón z ministri in funkcionar- ji stranke ter CGT. Govorili so: Pod- predsednik Republike Teisaire kot predsednik Vrhovnega sveta moške Peronistične stranke, ga Delia D. Pa- rodi kot predsednica vrhovnega sve- ta ženske Peronistične stranke in Vuletič kot glavni tajnik CGT. Na željo vseh je govoril tudi predsednik general Perón.

Teisaire je naglašal, da bodo pero- nisti poslušali samo Perona, ki edini uživa zaupanje naroda. Omenja na- sprotnike vlade in pravi, da se jim je sedaj pridružil še del klera, katerega poziva naj odkrito nastopi proti pe- ronizmu, ne pa, da se vtihotaplja v peronistično stranko in sindikalne or- ganizacije z namenom, da bi se pola- stili vlade. Prebral je vdanostno iz- javo stranke generalu Peronu. Ga Delia D. Parodi je pozivala "zama- skiranega sovražnika, naj se pokaže" in odkrito nastopi proti peronizmu. Naglašala je, da talar še ne dela du- hovnika. Zato argent. žene ne bodo spoštovale talarja, če ga ne bo nosil pošten duhovnik. Duhovščino opozar- ja naj ne poskuša z zmaličevanjem Peronovega dela, ker bodo v tem primeru argent. žene odločno nasto- pile v obrambo generala Perona. Glav. tajnik Vuletič je povdarjal vdanost argent. organiziranega de- lavstva Peronu. To delavstvo je pri- pravljeno, da se spoprime ne samo s tistim klerom, ki nastopa sovražno proti generalu Peronu, ampak tudi z radikali, konservativci, socialisti in z vsakomur, ki bi se delavstvu posta- vil na pot.

Predsednik general Perón je v svo- jem govoru omenjal delo, ki ga je iz- vršila njegova vlada za kat. Cerkev. Že pred leti pa je opazil, da so se ne- kateri duhovniki začeli vtikati v de- lo nekaterih sindik. organizacij. Po- javili so se tudi letaki proti nac. dok- trini z navodili za rušenje raznih u- stanov kot Fundación Eva Perón. Pred 3 meseci so bili pri njem funk- c. sindikalnih organizacij. Opozorili so ga na delovanje raznih kat. organi- zacij znotraj omenjenih sindikalnih ustanov. V Cordobi je nastala kriza. Pozval je k sebi guvernerja. Ta je potrdil, da je sodstvo v tej provinci pop. pod klerikalnim vplivom. Tudi univerza. General Perón nato omenja konferenco z guvernerji in svoj go- vor na njej. Tedaj je omenil samo glavne stvari z namenom, da bi jih postavil na pravo mesto, ne pa, da bi alarmiral javnost, kakor je dejal eden od škofov. Naglašal je, da pri vsej tej zadevi ne gre za spor med kat. Cerkvijo in državo, tudi ne za spor peronizma s kat. Cerkvijo, am- pak samo za akcijo nekaterih duhov- nikov, ki niso znali izpolnjevati svojih dolžnosti in njihovih predstojni- kov, ki niso bili v stanju, da bi jih kaznovali. Tu je konflikt teh duhov- nikov z ljudskimi organizacijami, ki se bodo znale že same braniti. Vlada s to zadevo nima ničesar opraviti.

Naročajte in širite
Svobodno Slovenijo

Novice iz Slovenije

Na Titovo povabilo se je mudil na obisku v Jugoslaviji londonski župan Bayliss s soprogo. Bil je tudi v Ljubljani. Ogledal si je grad ter vse zanimivosti v mestu. Bil je tudi v Narodni in umetni galeriji.

V Upravi za ekonomsko in tehnično pomoč v Beogradu so izdelali predlog načrta za razdelitev pomoči, ki jo bodo dali Združeni Narodi Jugoslaviji za prihodnje leto v višini 700.000 dolarjev. To pomoč mislijo porabiti za specializacijo 376 jugoslovanskih strokovnjakov v tujini in za vzdrževanje 46 strokovnjakov, ki naj bi prisli v Jugoslavijo, ostalo pa za laboratorijske opreme.

Na Jesenicah mislijo še letos zgraditi novo valjarno tanke pločevine, novo jeklaro, nove kisikarne in novo kalorično centralo.

V Valdoltri pri Kopru je komunistična Zveza študentov imela seminar študentovskih funkcionarjev. Razpravljali so predvsem o nalogah organizacije v novem šolskem letu. Povdarjali so, da bo organizacija morala sprejemati v svoje vrste "le tiste študentske, ki so osvojili napredna socialistična gledanja". Kakor ostalim komunistom je tudi njim povzročal velike skrbi "razvoj klerikalizma na Slovenskem". Na sestankih so komunisti naglašali tudi potrebo po večjem podpiranju tistih akademikov-komunistov, ki bi se radi posvetili znanstvenemu delu.

Komunisti v Sloveniji so v času od 26. septembra do 2. oktobra prirejali najrazličnejše slavnosti za 20. letnico komunističnega glasila Ljudska pravica, ki izhaja sedaj v Ljubljani v biv. Jugoslovanski tiskarni, ki so ji jo komunisti prilastili leta 1945. Posebno velike slavnosti so bile v Veliki Polanji v Prekmurju, v rojstnem kraju vodilnega prekmurskega komuniste Miška Kranjca. Že pred slavnostjo je občina dobila elektriko, dogradili so tudi zadržni dom, v katerem je bila razstava iz časa "narodnoosvobodilne borbe". Na njej je bil prikazan tudi razvoj občine in "Ljudske pravice". Domače društvo je uprizorilo Cankarjevo dramo "Kralj na Betajnovi". V združnem domu je bila tudi premiera novega slovenskega filma "Na valovih Mure", za katerega je napisal scenarij Miško Kranjec, ki je bil pred leti prvi urednik Ljudske pravice. Skupina učiteljev s področja Črenšovce je nastopila s Pucovo dramo "Operacija". Na sporedu so bile še razne športne prireditve, šahovski turnir, nastopi gasilcev, letalcev, padalcev. Svoja dela so brali tudi pesniki in pisatelji. Na rojstni hiši Miška Kranjca so odkrili tudi spominsko ploščo, drugo pa na starem

mlinu, kjer je bil pred desetimi leti ustanovljen prvi odbor OF za Prekmurje. Slovesnosti so bile pripravljene in so tudi potekale tako, da je povsod bilo vidno, kakor, da je bil šele Miško Kranjec tisti, ki je prinesel "odrešitev" Prekmurju in njegovemu ljudstvu, ne pa pok. Klekl in drugi zaslužni možje v Prekmurju. Vso pompozno stvar so zaključili v Dol. Lendavi.

Med jug. in avstrijskimi oblastmi so bila zaključena pogajanja za vzpostavitev redne avtomobilske zveze med Celovcem, Beljakom in Bledom. Avtomobilsko zvezo je vzpostavilo celovsko pošto-ravnateljstvo. Med sezono je avtobus vozil vsak dan razen petka in sicer izmenoma en dan iz Beljaka čez Podkoren drugi dan pa iz Celovca čez Ljubelj.

Na letnem običnem zboru Mestne obrtne zbornice v Ljubljani so funkcionarji naglašali, da je nesorazmerje med številom vajencev in ostale delovne sile še vedno najtežji problem v obrtništvu. Dotok vajencev v "socialistični sektor" obrtnišтва je za nekatere stroke skoro povsem prenehal, tako v kovaško, avtokleparstvo, graversko, livarsko, kovinotiskarsko, kotlarsko, urarsko, puškarsko, dimnikarsko, tesarsko stroki in še v nekatere druge stroke.

V Šoštanjskem okraju sme po novi uredbi o gostinskih obratih obstojati samo 21 zasebnih gostišč. Zasebna gostišča ne smejo obstojati v Velenju, Pesjem, Šoštanju, Šmartnem ob Paki, Mozirju, Ljubnem in Lučah.

V Hrastniku so vsi gostinski obrati prešli v državni sektor, razen enega, ki je izven industrijskega okoliša.

Lotošnji pridelek hmelja v Savinjski dolini je dosegel okroglo 1.500 ton. Lani so ga pridelali 1.679 ton. Od te količine so ga izvozili 1.644 ton, doma so ga pa porabili samo 35 ton.

V Pekrah pri Mariboru so začeli graditi veliko transformatorsko postajo, skozi katero se bo pretakala vsa električna energija dravskih elektrarn. Gradbeni dela bodo končana do pomladi, montiranje notranje opreme pa do leta 1956. Transformatorska postaja bo imela v končni izgradnji 13 izvodov po 110 kilovoltov in 11 izvodov po 35 kilovoltov. Dva velika transformatorja, uvožena iz Avstrije, bosta transformirala napetost od 110.000 na 35.000 voltov moči 30 m VA.

Na Igu pri Ljubljani imajo komunisti še vedno zaprtih 30 slovenskih duhovnikov. Obiske smejo imeti samo vsako prvo soboto v mesecu za 10 minut. Tedaj lahko dobijo tudi paket. Maševati smejo samo v noči od sobote na nedeljo in to od polnoči do pete ure zjutraj.

Na Igu so to jesen ubili medveda.

Rjavi kosmatinec je svoje smrti pravzaprav sam kriv. Kar sredi belega dneva jo je prilomastil na graščinski zelenjadni vrt, kjer so bili zaposleni priporniki kom. režima. Jetniški paznik je rjavo mrečno vzel na muho in jo začel. Medved je izgubil življenje, jetniški paznik se bo moral sedaj zagovarjati, ker je ubil zver, ki je pod zaščito.

Ob priliki partizanskega zborovanja na Ostrožnem pri Celju je celjsko Mestno gledališče začelo letošnjo sezono. Na Kocenovem trgu v Celju so na prostem igrali Finžgarjevo dramo "Pod svobodnim soncem" v dramatičiji slušatelja Akademije za igralsko umetnost Miloša Mikelna. Dramatizacija ima vse lastnosti ljudske igre, vsebina romana pa je zajeta v devet slik v dveh dejanjih. Krstna predstava te igre je bila 18. septembra. Poleg tega dela je vodstvo

celjskega gledališča še dalo na spored predstav, ki bodo letos uprizorjene med drugim delo Iva Brnčiča. "Med štirimi stenami" ter dve krstni predstavi in sicer Štandekerja "V vrtincu" in Žmavca "Drama brez naslova".

Na septemberskem zasedanju plenu okrajnega odbora kom. Socialistične zveze delovnega ljudstva za ljubljanski okraj je bilo sklenjeno, da bo postal kom. dnevnik v Ljubljani Ljubljanski dnevnik glasilo omenjene kom. politične organizacije za Ljubljansko okraj.

V Beogradu se je konstituiral Glavni zdravstveni svet FLRJ. Za predsednika je bil izvoljen dr. Andrija Štampar, za podpredsednika dr. Kosta Todorović, za tajnika pa dr. Bojan Pirc. Po konstituiranju je glavni zdravstveni svet začel takoj razpravljati o predlogu zakona za reorganizacijo zdravstvene službe.

Slovinci v Argentini

Buenos Aires

Vse naročnike Svobodne Slovenije, ki še nimajo plačane naročnine za l. 1954, prosimo, da nam jo takoj plačajo. Ne odlašajte s plačilom na pozneje. S tem povzročate upravi samo novo delo in nepotrebne stroške!

Posmrtna razstava slikarja Marijana Koritnika. Slovenska kulturna akcija je zbrala za razstavo 41 del in sicer 15 oljnatih slik, 1 pastel, 2 akvarela ter 23 risb s svinčnikom, rdečo kredno, sepio, tušem, perorisb in laviranih perorisb. Najstarejša dela so iz časa Koritnikovega bivanja na Tirolskem l. 1945, zadnje delo je portret škofa dr. Gregorja Rožmana iz l. 1952. Začetek razstave bo v soboto 4. t. m. ob 8-ih zvečer. Pevski zbor "Gallus" bo zapel svojemu pokojnemu članu spominske pesmi, na sporedu je tudi oris Koritnikovega slikarskega dela. Razstava bo v prostorih Društva Slovencev na Victor Martinez 50, in bo odprta v soboto do 10. zvečer, v nedeljo od 9-ih dopoldne do 8-ih zvečer. Vstopnine ni. Vabljeni vsi rojaki. Posebnih vabil ne razpošiljamo.

Vse tiste, ki so Zbornik-Koledar Svobodne Slovenije za leto 1955 plačali v prednaročilu, prosimo, da ga čimprej dvignejo pri zastopniku, ki je prednaročilo sprejel.

Na letošnji VIII. svetovni fotografski razstavi v Buenos Airesu sta razstavila svoje umetniške fotografske posnetke tudi naša rojaka gg. Erjavac Lojze in Bricelj Ivo. Prvi je razstavil štiri slike in sicer Sonce in led, Prodajalka, Zimsko jutro in Orač, g. Bricelj pa Železobet, Stopnice v X in Nevihta.

Razstava je bila odprta od 15 de 27. novembra v Galeriji Witcomb na Floridi. Organiziral jo je pa Argentinski Fotoklub.

Peliciarjeva keramična razstava. V ponedeljek, 29. novembra ob šestih popoldne je odprl v knjigarni "Galatea" na Viamonte št. 564 razstavo svojih keramičnih izdelkov hrvaški umetnik, zet kiparja Meštrovića, Sime Peliciar. Razstavil je 49 keramik, največ vaz in krožnikov. K začetku razstave se je zbrala elita tukajšnje hrvaške kolonije, prišli so pa tudi Slovinci v zelo častnem številu, saj je dr. Peliciar najožji sodelavec naših slovenskih umetnikov v Argentini. Člani uprave in ustvarjalni člani umetniškega odseka Slovenske kulturne akcije so bili navzoči vsi, poleg njih pa še prav številni drugi naši ljudje. Zanimivo je, da so v sedanjih rastavnih salonih prav sedaj še tri podobne keramične razstave, toda umetniško prvenstvo Peliciarjeve med njimi je ne samo nesporno, ampak naravnost zmagujoče. Velikemu prijatelju slovenskih kulturnih prizadevanj k uspehu iskreno čestitamo!

OSEBNE NOVICE

Premestitev. Č. g. Janez Malenšek, ki je doslej kot kaplan deloval v Quilmesu, je predstavljen za kaplana v San Pedro, prav tako v provinci Buenos Aires.

Poročilo. V nedeljo, 21. novembra t. l. sta se v farni cerkvi v San Justo poročila g. Jože Groznik in gdč. Marija Zupanc. Poročil ju je č. g. Jože Puš, za prič pa sta bila gg. Srečo Belič in Janez Zupanc. Čestitamo in želimo obilo božje blagoslova.

Družinska sreča. G. Ciril Obriskal in ga Matilda, roj. Košir, sta dobila 12. novembra 1954. sinčka, ki je bil krščen na ime Viktor Gabriel. Čestitamo.

Poizvedba. G. Jožeta Ravnjaka, ki je doslej stanoval v ulici Berutti 264, Ramos Mejia, prosimo, naj nam sporoči svoj novi naslov, ker nam je poštna uprava vrnila štev. 45 našega lista z navdbo, da se je preselil.

I G O R

ZGORELA MLADOST

(V spomin pokojnemu pesniku Francetu Balantiču za 11. obletnico njegove ognjene smrti.)

† 23/24. nov. 1943

Gozdovi šumé...
V moje srce
je veter nasul Tvoj pepel.
Viharja odmev
mi v žilah kriči,
kri vre in kipi
v ognja odsev.

Nekdó
me noč za nočjo
iz spanja budi.
Balantič, si Ti,
ki v vihr prihajaš,
pod oknom postajaš,
mi svetiš v temine noči?

O, saj Te poznam:
plav koder čez čelo,
sanjave oči,
ognja nemir,
ki na ustnih gorí.
Zamišljen in sam.

To nitko telo,
to sinjo mladost
je plamen objel.
In usne — kot mak —
so v žar onemele
razpadle v pepel.

BALANTIČ-VOJAK!

Ni še prostost
čez goré zasijala,
nad našo zemljo
še ni zarja vstala.

In v prah se mi krha srce...

Naš rod je izdan
Francé, verige zvené,
oh, kje je še véliki dan?

Zdaj vem:
noč za nočjo
me boš iz spanja budil.
Tvoj plamen bo živ!
Blestel bo v goráh
vse dotlej,
da preko mej
bruhnil svobode bo krik.

Med Triglav in Špik
se bo dvignil Tvoj svit.
V zarjo ovit
boš večno blestel,
a Tvoj pepel
bo veter trosil po goráh.

Moje srce je le prah.
Gozdovi šumé...

ZBORNİK-KOLEDAR Svobodne Slovenije za leto 1955 je izšel. Posvečen je spominu 10. obletnice Vetrinjske tragedije. Je to obširna knjiga 272 strani velikega formata s 140 slikami. Vsebinsko zanimiva in bogata. Cena nizka. Stane samo 50 pesov. Knjigo lahko kupite na Víctor Martínez 50 in pri vseh zastopnikih, ki so sprejemali prednaročila in predplačila za ZBORNİK-KOLEDAR SVOBODNE SLOVENIJE.

Ivan Baloh umrl

V Zborniku-Koledarju Svobodne Slovenije za leto 1955 sem omenil Ivana Baloha kot najstarejšega slovenskega pisatelja v zamejstvu po smrti smgr. Trinka. Zdaj je prišla novica, da je dne 21. oktobra umrl v Brescii v Italiji kot zlatomašnik, spovednik pri usmiljenih bratih, kjer je bival na dvajset let. V slovensko slovstveno zgodovino ne bo sicer prišel kot pisatelj, toda vedno se bo omenjalo njegovo ime v zvezi s Cankarjem in tedanje dijaško-literarno družbo ter z vrstniki, ki so izšli, iz nje. Rodil se je v Ljubljani v Spodnji šiški leta 1873 ter je kot dijak kazal veliko nadarjenost. Kot dijak že je pisal v srednješolske rokopisne liste in kot osmošolec je bil predsednik literarne ZADRUGE, v kateri so bili med drugimi Cankar, Župančič, Kette, tudi Sardenko in Golar, dijaškega društva, ki je bil zametek slovenske Moderne. Kot osmošolec je prevel v heksametrih Goethejevo pesnitev Hermana in Doroteja, ki pa je seveda ni priobčil nikjer. Šel je v bogoslovje in postal predsednik Govorniških vaj... Že kot dijak je pisal podlistke v tedanje liste kakor njegov tovariš Štefe, poznejši idealni časnikar. Pisal je odslej podlistke v Rodoljuba, Slovenca, Domoljuba... Leta 1905, ko je bil v Mengšu kaplan, je napisal zbirko pod-

listkov Črtice, pa tudi za zbirko Krekovih ljudskih iger znano humoresko Kmet in fotograf, ki se je neštetokrat igrala po ljudskih odrih in se igra še po zamejskih. Ko je bil leta 1911 v škofji Luki, je bil moj katehet (mimogrede) in tedaj pač nisem mislil, da mu bom pisal 83 letnemu nekrolog. Po vojni je bil župnik na Notranjskem, preganjan po italijanskih fašistih (vkljen v verige in parkrat po par mesecev zaprt.) Nato pa na lastno prošnjo premeščen v Brescio kot bolniški duhovnik. Ves ta čas je pisal podlistke in krajše črtice dnevne vrednosti v najrazličnejše liste. Tako v Domoljuba pred prvo vojno Političnega gočca, komentirajoč v verzih dnevne politične dogodke. Potem v primorske liste, pa v ameriške, tržaške in zdaj koroške... Bil je pesnik prigradnic (Svobodna Slovenija, pesem v 83 verzih... itd) ter zadnja leta literarno zgodovinskih anekdot, ki utegnejo imeti pomen. Tiskane so v Baragovi Pratici v Ameriki kot na pr. Spomini na Ivana Cankarja, Spomini na pesnika Antona Aškercu, na dr. Tavčarja, na Silvina Sardenka, pesnika Otona Župančiča... Na svoječasn timer Društva Slovencev v Buenos Airesu za sestavo slovenske himne se je odzval tudi on in napisal

tekst, ki je bil objavljen v Ameriški domovini pa tudi v Slovenski besedi:

— Kvišku, le kvišku, orel slovenski, krila ponosna nad nami razpni, vzemi prisego sinov domovine; zemlja ta naša je, naša je kri!

Čez gore, planine, čez rodno polje, naj pesem slovenska nam vžiga srce, ob Soči in Dravi in Savi naj plamen gori: Ta zemlja je naša, to naša je kri — Slovence edine vse Bog naj živi!

Ta pesem je bila tudi uglasbena. Iz svojega brescianskega zatišja je pisal članke tudi proti sedanjim nasilnikom v domovini, zaradi česar smo upravičeni šteti tudi tega zlatomašnika med emigrantske publiciste, kajti — lahko bi se vrnil domov... Ko mi je zadnjič pisal, je poslal nekaj anekdot za objavo v Zborniku-Koledarju Svobodne Slovenije, na koncu pa pripisal tele besede: "Vedno sem upal, da bom leta 1956 doživel svobodo domovine, toda zdaj tega upanja nimam več."

Še preden je izšel Zbornik-Koledar, je umrl — in nisem mu mogel poslati te knjige, ki jo je pričakoval, v spomin na nekdanjega učenca iz ljudske šole.

Zato naj mu bodi zdaj napisan ta nekrolog.

Tine Debeljak.

MERTIK

(Nadaljevanje z 2. strani)

lepša bratev posveti v globino človekovega srca: ti preprosti ljudje znajo sovrážiti, a tudi odpuščati in zidati mostove sreče preko razvalin sovraštva.

Tako na kratko o novelah. Ko jih vse prebereš, spoznaš lep svet, ki mora nekje v središču Slovenskih goric žareti in dajati leto za letom rujno kapljico, ki mehča duše in poživlja srca. Čutiš s temi preprostimi ljudmi, ki se veselijo zore, ptičje pesmi, svitanja, živijo s soncem, se pogovarjajo s svojimi ljubimi trtami, retijo Boga pred ujmami in se ga hvaležni med prvimi spomnijo, ko jim kipi srce in katerih ljubezen do dobre zemlje še v grobu čisto ne premine... Tak je ta Kociprov domači svet in njegovi ljudje. Žal mi je bilo, da je Blaža Antoleka prekril plaz in se ni mogel veseliti več na svoji ljubljani zemlji; škoda se mi je zdelo, da je dobrega Petra Košnjaka poslal umret prav takrat, ko je imel nekoga, ki bi delal z veseljem na njegovi ljubi zemljici in Lujzu Mišku bi bogme iz vsega srca privoščil še nekaj let blagoslovenega življenja...

Kociprov iz branimi barvami slika svoj svet in dejanja ljudi: pričara pred tvoje oči vso nepriljeno lepoto gorčke zemlje, ko se prvič okoplje zjutraj

v zlati sončni posodi pa dokler je žametasti pajčolan ne zavije v sladke sen na večer. Čutiš vonj cveteče vinske trte, gledaš plavino poškopljenih gor in slutiš, kako dan za dnem leze vanje blagoslov, dokler ga ni dovoljeno lesenim kričanjem — klopotcem — slavnostno naznaniti čez vrhe in grabe. Potem pa si kot začaran v tistem najsrečnejšem času, ko diši vsa zemlja po zreli sladkosti, ki celi žulje in dviga od trpljenja zgrbančene hrbte.

Mnogo domačega, prleškega kolorita vpleta Kociprov v svoje pisanje: morebiti kdaj te besede niso vse po godu jezikoslovcu, n. pr. prešpanj (Pressbaum), lonar (Lohn), žakelj itd. Gotovo pa dajejo močno izrazno domačnost in sočnost. Nekoliko je pomanjkljiv slovarček ne koncu knjige, ker je ostalo še mnogo besedi, ki so tudi bližnjemu sosedu manj znane, kaj šele ostalim, n. pr. kočemajka, bičjak, klafrati ind.

Kociprov Mertik — ime po eni izmed novel — je sicer ponatis že svoj čas v Domu in Svetu branih novel, vendar je to vesela knjiga. Vesela, ker je še iz tiste srečne dobe, ko smo vsaj preko hribov lahko duhali domačo štajersko zemljo in pa ker je to nasproti nekaterim že tu izdanim knjigam taka zdrava in nepriljena literatura, kakršna more privreti le iz svobodnega, toda umetnikovega srca.

—jkc

SLOVENCI PO SVETU

Kanada

C. g. Rener je bil imenovan za profesorja nemščine na St. Michael's College University of Toronto in za profesorja koralnega petja v baziliskem semenišču v Torontu. Čestitamo.

Deset slov. novih naseljencev je v začetku let. leta ustanovilo družbo za zidanje in prodajanje stanovanjskih hiš. Družbi so dali ime Triglav. Družba je po sedmih mesecih svojega obstoja kupila že več parcel in jih tudi plačala, od določene načrta je postavljenih hiš za 50%, prodanih pa za 40%. Trenutno gradi družba hiš za 10%.

USA

Slovenski odbor v Clevelandu je letošnjo gledališko sezono začel v začetku oktobra z znano veseligrro "Utopijenee". Poleg starih igralcev je tokrat nastopilo tudi nekaj novih, med temi pisatelj Karel Mavser. Igral je najemnika Bučo na štefanovem posestvu. Za to predstavo je Slovenski oder izdal tudi 11. številko svojega glasila. Pisatelj Karel Mavser je za to številko napisal črtici "Vesela igra" v kateri opisuje igro svoji hotrok in "Stezica ob veliki cesti".

NEKAJ IZ GOSPODARSKEGA ŽIVLJENJA

Vseomeriški gospodarski konferenci, ki se je te dni začela v Rio de Janeiro, zvezde niso bile bogve kaj naklonjene. Ne samo, da je večina južnoameriških predstavnikov pod vtisom pešanja notranje moči vladajoče republikanske stranke v USA, pač pa jih še bolj moti dejstvo, da v Eisenhowerjevi vladi sedi vse preveč ljudi iz "kroga milijonarjev", katerim so — tako menijo premnogi — interesi zasebnih družb večkrat morda več kot pa pravilen odnos USA do Južne Amerike. To nasprotstvo med stvarno mislečimi Severnoamerikanci in vladajočo skupino je najkrepkeje potrdil dr. Milton Eisenhower, ki se konference noče udeležiti, češ da ni spoznaven z nekaterimi pogledi USA vlade. Kakšni so eni in kakšni drugi pogledi, ni znano. Pač pa je Milton Eisenhower skupno z Ericom Johnstonom predložil predsedniku Eisenhowerju poseben načrt, kako uresničiti misli, ki sta si jih oba gospoda nabrala ob svojem obisku v Južni Ameriki. Osnovna misel tega načrta stoji na postavkah, da je Južna Amerika najbolj pomemben trgovski partner USA, največji dobavitelj surovin, najobširnejše področje za investiranje kapitala ter neobhodno potrebni in nenadomestljivi zaveznik.

United Fruit Company je ponudila sedanjemu predsedniku Guatemale Castillu Armasu sklenitev nove pogodbe o nadaljnjem zakupu sadne produkcije v Guatemali in to pod ugodnejšimi pogoji, kakor pa poprej. Vse kaže, da bo Castillo Armas na tak dogovor pristal, ker mu lebdijo pred očmi enaka pogodba, kakor jo je že podpisala vlada Costa Rica z United Fruit Company: 30% čiste ga dobička.

Čilenci so bili prisiljeni razvrednotiti svoj peso za 45% in bo zamenjava za dolar sedaj 200 pesov namesto prejšnjih 110. Trudijo pa se, da bi v dogovor z Bolivijo o zamenjavi bencina za jeklo pritegnili še Argentino ter tako v okviru danih možnosti zmanjšali porabo manjkajočih jim deviz.

Holandska vlada je vzpostavila stike z rdečo Kitajsko. Precej zato, ker je njen izvoz začel pešati, malo pa morda tudi zato, ker je sedaj njen diamantni monopol na svetovnem trgu razbit. Število v tej industriji zaposlenih je od 3.500 padlo na 800.

Napredek v letalskem prometu so pokazale skandinavске dežele. Polet iz Skandinavije preko severnega pola v

V listu je objavljeno tudi sporočilo, da je Karel Mavser napisal novo povest "Večna vez". O njej pravi list, da je to prva povest, ki jo je Mavser napisal v Ameriki. Prof. Janez Sever je v listu objavil razpravo o dr. Franku Kernu kot gledališkem kritiku in o igralski umetnosti v Clevelandu ter o Josipu Drobnicu, uredniku prvega slovenskega leposlovnega lista "Slovenska čbela" (1850). G. dr. Miha Krek je za Slovenski oder napisal članek o pomenu ljudske gledališke predstave. Zanj pravi: "Ljudske gledališke predstave so nedvomno kiristno, uspešno sredstvo prosvetnega udejstvovanja in družabnega življenja".

V Clevelandu je umrla Marjeta Hauptman, roj. Perme. Doma je bila v vasi Vино, fara Šmarje Sap. V Severno Ameriko je prišla leta 1949. Med vojno so ji komunisti doma ubili dva sinova. V novem svetu se ni mogla prav živjeti. Vedno je hrepenela po domu. Bolehala je več mesecev. Pokopali so jo na pokopališču Kalvarija. V Sev. Ameriki zapuščila moža Franceta in sina Ivana ter brata Josipa Permeta. Naj počiva v miru, preostanim naše sožalje.

Los Angeles ni samo lep tehnični napredek, pač pa tudi gospodarski, kajti v času od 31. okt. do 16. aprila mislijo povečati zimski promet v USA za 22%.

Poljska in Anglija sta podpisali dogovor, po katerem bo kom. vlada plačala Angliji 5.465.000 funtov šterlingov na račun dolga izpred leta 1939 ter kot del odškodnine za zaplenjeno angleško imetje na Poljskem. S plačilom tega dolga pa stopi v veljavo pogodba o zamenjavi strateško nevažnega materiala. Enake pogodbe bo Anglija podpisala tudi z Bolgarijo in Romunijo.

Strateško važni material dela pregla-vice tudi Titu. Po poročilih neke laške agencije naj bi bila namreč prekinjena gospodarska pogajanja med USA in Titom, ker so USA zahtevale, da mora Tito ves strateško važni material izvažati samo v zah. dežele, nikakor pa ne na vzhod. Ker te novice še ni potrdila nobena druga agencija, bo treba s preverjenjem počakati. Sklepati pa bi se dalo, da Lahi le nekaj vedo o takšnih pogajanjih, pri katerih ne gre samo za gospodarske probleme in "pomoč bližnjemu", pač pa tudi za morebitne pogoje.

Sicer se je pa gospodarski položaj zahodne Evrope kot celote izboljšal, trdijo poročila UNO. Prav tako je v vzhodni Evropi pod svetli življenjski standard nekoliko boljši, vendar bo treba prebrsti še nešteto težav, preden bo nasilno izvedena gospodarska preobrazba teh dežel v industrijske države pokazala prve, resnično vidne uspehe. Ista poročila trdijo, da je na zahodu napredek največji v Zahodni Nemčiji. Avstriji in Jugoslaviji, najslabši pa v Italiji in Grčiji.

Neko zasebno švicarsko gospodarsko podjetje je sestavilo statistiko dnevnih plač in mezd v evropskih deželah. Če švicarske plače označimo s 100, potem imajo na Švedskem na uro 23% več kot v Švici, v Franciji 8% manj, v Belgiji 18% manj, v Nemčiji 33% in na Holandskem 39% manj. Neizveščani delavci prejema jo na Švedskem 27% več kot v Švici, v Franciji pa 16% manj, Belgiji 20%, na Holandskem 26% in v Nemčiji 29% manj.

Zanimivost je tudi, da v Argentini letno potrošijo za vsakovrstno trgovsko propagando 2,5 milijarde pesov in da je v tej stroki zaposlenih približno 25.000 oseb.

Pravna posvečovalnica
"Svobodne Slovenije"

VPRAŠANJE: Živim pri svojem sinu, ki ima številno družino. Zaradi starosti ne morem dobiti stalne zaposlitve. Živim od priložnostnih zaslužkov, ki pa mi ne zadoščajo. Tako sem v breme svojemu sinu. Slišal sem, da daje država neko starostno podporo. Ako je to res, kam naj se v tem primeru obrnem?

ODGOVOR: Po argentinskih zakonih ima vsak tukajšnji prebivalec, ki biva že nad dve leti v Argentini in ki je star več kakor 60 let, pravico do starostne penzije. Nadaljnji pogoj je, da nima imovine, iz katere bi se mogel vzdrževati. — Ako te tri pogoje izpolnjujete, pojdite osebno na MINISTERIO de HACIENDA v ulici Hipolito Irigoyen 250, III nadstropje v urad z naslovom: OFICINA JUBILACION A LA VEJEZ. S seboj nesite svojo CEDULO DE IDENTIDAD. Ako sami dovolj ne obvladate jezika, naj gre z vami kaka primerna oseba za tolmača. Tam boste izpolnili prošnjo na formularju, ki ga boste tam dobili, in jo takoj vložili. Predno bo prošnja rešena, bo prišel na vaš dom odposlanec ministrstva ugotoviti, da res nimate premoženja. V nekaj mesecih bo vaša prošnja rešena in prejemale boste na mesec \$ 225 ali še nekaj več starostne penzije, ki jo pa boste morali hoditi iskati v odredeno bando osebno vsak mesec. — Opozorjamo še na to, da velja povedano za one prosilce, ki živijo v glavnem mestu (v Capitalu). Pa tudi če bivate v provinci, pojdite na zgoraj označeni urad. Tam boste dobili navodila, kam se vam je obrniti, ako bi vaše prošnje tam ne sprejeli.

Carapachay

Rojstva. V družini g. Mihe Klementa in njegove žene ge Angele, se je rodila hčerka, ki je pri krstu dobila ime Marija-Angela. Družino g. Janeza Gričar in ge Helene je tudi razveselila hčerka. Pri krstu je dobila ime Marjeta. V družini g. Aleša Cirila in ge Angele se je rodil sinček. Sinčka so tudi dobili v družini g. Borisa Pavšerja in njegove ge Ivanke v Villa Ballester. Pri krstu je dobil ime Marko. Srečnim staršem naše čestitke.

Lanús

Krajevni odbor Društva Slovencev v Lanusu je imel v nedeljo 21. novembra proslavo slov. narodnega praznika 29. oktobra. Za uvod so otroci pod vodstvom gđč. Virantove občuteno zapeli pesem "Lipa zelenela je", nato so pa lepoto slovenske zemlje prikazovali v obliki ugank in odgovorov, nakar so se zapeli "Gor čez izaro". O pomenu 29. oktobra za slovenski narod je govoril g. Maks Jan. Njegovim zanimivim izvajanjem so vsi navzoči sledili z odobravanjem. Proslavo so navzoči zaključili s himno "Hej Slovenci".

Dr. Jože Ermenc

Billinghurst 97/L, Dpto D. Capital
Tel. 62-7213

Ordinira vsak torek, četrtek in soboto od 4. do 6. ure pop. za ženske bolezni in kirurgijo, druge dneve pa po predhodnem telefonskem sporazumu.

ZAKONSKI PAR

srednjih let iščem za gospodsko kinto v neposredni bližini Buenos Airesa ob železniški progi. Pogoji in plača po dogovoru.

Interesenti naj se zglašajo na naslovu: José Bonifacio No. 661, Capital Federal.

Lahko se javijo tudi telefonično: T. E. 60-7030. Javijo se lahko vsak dan med 10. in 12. uro dopoldne.

Počitniški oddih!

Slovenski hotel "Las Vertientes", postavljen v osrčju cordobskih gor, v okolici Río Ceballos, Vam nudi domačo hrano, sobe s kopalnico in velik bazen z mineralno vodo. Rezervirajte si sobe pravočasno

José Dodić

VILLA COLANCHANGA

La Quebrada — Río Ceballos
CORDOBA

Goriška in Primorska

S prihodom Italije v Trst so tudi goriški Slovenci pod vodstvom SDZ in nje predsednika za Gorico dr. Šfiligoja ponovno postavili zahtevo po avtonomiji, ki naj bi deželi ne prinesla samo večjega gospodarskega napredka, pač pa predvsem zagotovilo za nemoten razvoj življenja slovenske manjšine v Italiji.

Ob priliki 100 letnice rojstva pok. knezoškofa dr. Sedeja so bile po vsem Goriškem lepe spominske proslave. Njegovi rojaki iz Cerknega so odkrili spominsko ploščo, vzidano na škofovi rojstvi hiši. Odkril jo je msgr. dr. Mihael Toroš, ki je tudi imel slavnostni nagovor.

Slepi Gabrijel Devetak iz Šentmavra je priredil v zavodu za slepce Josefstadt na Dunaju koncert na klavirju, ki je lepo uspel.

Na Sedmem letnem shodu kat. organizacij v Trstu je slovenska prosveta nastopila z misijonsko igro Krst pri Savici.

Na poti v Švico in Francijo, kamor so si šli ogledat industrijske naprave, so prišli v Gorico štirje veliki avtopulmani s 119 osebami, potniki iz Jugoslavije, ki pa v Gorici niso izstopili.

Namesto kanonika msgr. Alojzija Novaka, ki je bil prisiljen odpovedati se svojemu kanonikatu, je goriška nadškofija imenovala za kanonika msgr. Mihaela Grusovina, ki je rodom iz Gorice. Novi kanonik, ki je star 57 let, je bil pred prihodom v Gorico župnik v Versi v Furlaniji, zatem pa ekonom v semenišču.

S prihodom Lahov v Trst se je pojavil spet stari "Il Piccolo", ki je doslej izhajal pod imenom Giornale di Trieste.

Tudi nad Trstom in Gorico so mnogi videli leteče krožnike. Očividci pravijo, da so imeli ti čudni pojavi obliko rdeče krogle z modrikastim repom, leteli pa da so z izredno brzino. Skoraj ob isti uri so jih opazili tudi v Anconi in Pesaru, prav tako pa v Ljubljani in Zagrebu, Tuzli in Sarajevu. Obveščevalna služba zemunskega letališča je ugotovila, da so krožniki leteli v višini 3.000 m s hitrostjo 2.500 do 3.000 km na uro, in to brez vsakega šuma.

V Trstu je izšla nova "Pesmarica". Sestavil jo je znani tržaški skladatelj in glasbeni pedagog Ivan Grbec. Obsega 150 strani in je razdeljena v dva dela: teoretični del obsega 52 strani, glasbeni pa 180 različnih mladinskih pesmi tride-

SLOVENSKI TISK V ARGENTINI

Duhovno življenje. December 1954. Vsebinska: Brezmadežna-Rešiteljica Cerkve in sveta (Alojzij Košmerlj); Mladina Brezmadežni (pesem Ljubka Šorli); La Virgen peregrina (Joe Juck); Šege na domačih tleh (Joža Kmetov); Temeljni kamen Jezusove Cerkve (Dr. Mirko Gogala); Marijine božje poti v šomo-vini: Tri baročne: Nova štifta, Dobrova in Petrovče (Marijan Marolt); Slava Marije v Njenem svetem letu (Dr. Filip Žakelj); Žrtvam vojske (Gregor Hribar); Velike žene stare zaveze (Pavel Slapar); Moja luč v tujini (pesem Gregor Mali); Šport in zdravje (Avgust Horvat); December (pesem Vladimir Kos); Sveta suknja (Joannes Speciator); Življenje znova (Nj); Kaj pa med nami?; Dete (pesem Vladimir Kos); Kriza avtoritete — kriza državljskih vrlin (Dr. Ivan Ahčin); Žeja po Bogu (pesem Starko Janežič); Komunizem in mir (Joža Kmetov); Kaj pa doma?; Mladinska priloga: Božje stezice.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem Društvu Slovencev za izplačno posmrtnino ob smrti moje žene Marije Skale, roj. Rupnik.

Jože Skale

seterih avtorjev. Pesmarica je namenjena predvsem učencem kot učni pripomoček. V pripravi pa je že drugi del, ki bo predvsem namenjen učiteljem glasbe.

V Trstu je nedavno gostoval z velikim uspehom pevski zbor Slovenske filharmonije iz Ljubljane. Program je bil umetniško izbran. Na sporedu so bile skladbe petih tržaških skladateljev in sicer dve Ubald Vrabca, Barčica od Marija Kogoja, Sirota Jerica dr. Danila Švare za sopran solo in ženski zbor, dve pesmi Vasilija Mirka: Na trgu in Pogreb na morju ter Venturinijeva Nocoj pa, oh nocoj. Zbor je dirigiral Rado Simonitti, ki je bil na koncertu zastopan tudi s tremi pesmimi. Razen tega je zbor še izvajal Hajdrihovo Hercegovsko, dve Lajovčevi pesmi za ženski zbor, Maroltovo Ribniško ter Adamičeve Pastirске. Kot zanimivost listi navajajo, da je zbor pel tudi nekatere tuje pesmi. Tako n. pr. Sončni vzhod od Sergeja Tanjeva ter tri pesmi francoskega skladatelja Mauricea Ravela. Kot solistka je nastopala sopranistka ljubljanske opere Sonja Hočevarjeva.

Poročila sta se na Repentabru Irma Škabar iz Opčin ter novinar Egon Kravs iz Trsta.

Umrli je v bolnišnici sv. Justa 47 letna Olga Komel, žena goriškega trgovca in industrialca Gabrijela Komela.

Za ravnatelja Marijanišča na Opčinah je bil imenovan č. g. Jože Jamnik, kateremu najlepše čestitamo.

Marsikdo še ne ve...

...da od večernih pariških listov vodi France-Soir — 990.000. Le Monde ima 155.000 bralcev.

...da je Geoffrey Francis Fischer, 99. nadškof Canterburyški in protestantovski primas Anglije dejal pred nedavnim tole: "Samo dve vrsti ljudi sta v sedanjem modernem svetu, ki vesta, kaj sta si druga drugi: ena so komunisti in druga prepričani kristjani. Ostali del sveta sestavljajo prijetne ničle."

OBVEŠTILA

Umetniška loterija Slovenske kulturne akcije. Pri žrebanju so zadele številke 30, 80, 105, 148, 163, 223, 270, 333, 434, 485. Lastniki zadetih srečk, ki u-metnin še niso dvignili, naj jih pridejo iskat v tajništvo na Granaderos 61. do 10. 12. t. l.

III. poletni kulturni večer Slovenske kulturne akcije bo v soboto 11. t. m. ob 1/2 9ih zvečer na dvorišču slovenske hiše Victor Martinez 50. Na sporedu so kulturni filmi o gledališču in baletu, ki jih bo tolmačil g. Zorko Simčič.

Popravek. V prejšnji številki "Svobodne Slovenije" smo imenovali napačno cerkev, kjer bo koncert slovenskih Marijinih pesmi za zaključek Marijinega svetega leta. S tem popravljamo, da bo koncert v cerkvi sv. Marijiska v ulici Bolivar, dve kvadri od Plaza de Mayo, po končani molitveni uri v stolnici na že imenovanem trgu.

Odbor "Gallusa"

Krajevni odbor Društva Slovencev v Floridi vabi vse Slovence v Floridi in okolici na MIKLAŽEVANJE, ki bo v soboto 4. decembra 1954 ob 6. uri zvečer pri Žužkovih na ulici Hipolito Irigoyen 2521. Naročila sprejemajo v soboto popoldne pri Žužkovih in v slovenski hiši na Valentin Vergara 3770. Vabi Krajevni odbor Društva Slovencev.

PENSION - RESTAVRACIJA

ADRIANA

v lastni hiši
ZMERNE CENE. DOBRA HRANA.
Solidna postrežba.
Vsem Slovincem se priporoča

Dušan Simonovich

Calle 24 y 43

Miramar

FCNGR

SUDEXPORT - TRST

NAJBOLJ ZNANO PODJETJE ZA POŠILJANJE PAKETOV IZ TRSTA

Zastopnik N. KLIČAN

25 de Mayo No. 140/II, of. 15 — T. E. 34-8661, 33-7294

Predno boste poslali paket svojim za BOŽIČ in NOVO LETO, blagovolite se obrniti na nas zaradi carine in cene.

Znižane cene za vse vrste paketov iz Trsta

Paket za Novo leto 3 kg kave Santos \$ 187.—

Vsa zdravila pošiljamo z letalsko pošto. Iz Argentine pošiljamo pakete s staro obleko in živili proti minimalni odškodnini. Priporočamo naše pakete iz Trsta za Božič in Novo leto.